EFECTELE SUPRIMĂRII PERIOADEI DE TRANZIȚIE ASUPRA COMPORTĂRII JUCĂTORILOR ÎN PERIOADA COMPETIȚIONALĂ

Dr. MIRON GEORGESCU

În comparație cu perioadele competiționlă și pregătitoare, perioada de tranziție este puțin cunoscută. Există o mare diversitate în privința concepției, sarcinilor, mijloacelor și metodicii recomandate și aplicarea în practică. Condițiile specifice fiecărei țări (mediu, calendar competițional), precum și alte obiective ca de pildă turneele peste hotare contribuie și ele la diversificarea atitudinii față de perioada de tranziție.

La noi în țară s-au încercat diferite soluții, s-au elaborat recomandări metodice pentru antrenori, astfel încît perioada de tranziție a fost în general mai bine folosită decît în trecut. Vrem să discutăm acum despre un aspect al programului fotbaliștilor în timpul perioadei de tranziție și anume acela al continuării activității competiționale și în această perioadă. **Precizăm de la început că nu ne referim la prima parte a perioadei de tranziție cînd trebuie să se facă trecerea de la efortul specific al perioadei competiționale către odihna activă și să constituie o scurtă etapă cu caracter de relaxare, ci de la înlocuirea activității specifice perioadei de tranziție, prin jocuri și printr-un program de antrenament asemănător celui din perioada competițională.**

Fotbaliștii noștri fruntași au avut programate în ultimii ani participări la diferite competiții oficiale, sau la turnee lungi peste hotare, care au înlocuit parțial, sau în unele cazuri total, perioada de tranziție, prin antrenamente susținute, jocuri cu adversari puternici și deplasări în regiuni cu condiții de mediu și alimentație foarte diferite.

Este edificatoare în acest sens activitatea loturilor reprezentative de juniori, tineret și olimpice care au avut un bogat program competițional în timpul ultimei perioade de tranziție. Adăugînd și echipele de club care au susținut jocuri în competițiile oficiale (Farul Constanța, Dinamo Pitești) *rezultă că pentru un număr de aproape 100 de fotbaliști fruntași, perioada de tranziție n-a avut un caracter de odihnă activă, ci unul de solicitare intensă.*

Relația cauză — efect dintre conținutul perioadei de tranziție și forma sportivă

Trebuie să știm în condițiile specifice fotbalului nostru, care activitate din perioada de tranziție permite jucătorilor să atingă forma sportivă cu durata cea mai lungă, în timpul perioadei competiționale, și să suporte programul de pregătire care să asigure ridicarea de la an la an a nivelului fotbalului românesc.

In dorința de a aduce o modestă contribuție la această importantă problemă am urmărit comportarea jucătorilor din lotul olimpic care în timpul lunii decembrie s-au pregătit în comun, iar în luna ianuarie au participat la turneul din America de Sud. Ne-am axat studiul pe acești jucători din două motive. Mai întîi pentru că experiența lor este deosebit de valoroasă pentru pregătirea în vederea jocurilor olimpice, și în al doilea rînd pentru că ei au suprimat complet perioada de tranziție, înlocuind-o printr-o activitate întru totul asemănătoare cu cea din perioada competițională.

Influența acestui program asupra valorii lor tehnice din timpul campionatului am urmărit-o cu ajutorul notelor ce le-au fost acordate, după fiecare joc, de presa de specialitate. Desigur că o astfel de metodă nu dă siguranța unei aprecieri de mare exactitate. Ea permite totuși să ne facem o imagine de ansamblu și să obținem unele concluzii preliminare.

In tabel sînt trecute notele primite de jucători în fiecare etapă, media lotului în etapa respectivă, media notelor fiecărui jucător pe primele șapte etape, media notelor obținute de toți jucătorii celor opt cluburi din care fac parte fotbaliștii olimpici, precum și mediile generale ale tuturor jucătorilor din lot, pe primele șapte etape și ale colegilor lor de club pe aceeași perioadă.

Ce ne spun aceste date? Dacă ne referim la comportarea pe toate cele șapte etape (media generală a fiecărui jucător), constatăm că patru dintre ei au avut o valoare bună (Năftănăilă, Dumitriu, Lupescu, Győrfi), șase s-au comportat slab, sau foarte slab (Moldoveanu, Frățilă, Năsturescu, Dragomir, Libardi și Dumitru Nicolae), restul de cinci avînd o comportare medie. Doi jucători n-au jucat deloc (Boc și Niculescu), iar Ionescu a participat numai la trei jocuri, în rest fiind accidentat.

O primă constatare este că din cei 15 jucători, mai mult de o treime au primit calificative sub media colegilor de club care nu au făcut parte din lot. Este de asemenea de reținut că media notelor primite este cu o singură excepție (Năftănăilă) sub opt. Ținînd seama că în lotul olimpic au fost selecționate elemente deosebit de valoroase, cu o comportare foarte bună în campionatul precedent, precum și de faptul că la acordarea notelor joacă un rol important comparația cu ceilalți jucători care au o valoare de fond mai slabă (nu fac parte din lot) se poate aprecia că lotul în întregime n-a dat un randament prea ridicat în această a doua jumătate a campionatului. In fiecare etapă un număr mare dintre componenții lotului au primit note sub media celorlalți jucători, iar între media lotului și a celorlalți jucători există diferențe foarte mici.

Suprimarea tranziției are un răsunet individual

Se impune deci constatarea că deși toți jucătorii și-au petrecut la fel perioada de tranziție, consecințele asupra comportării lor în perioada competițională sînt diferite.

O atenție deosebită merită situația lui Moldoveanu, Frățilă, Libardi, Năsturescu și Deleanu, care în campionatul precedent și în timpul turneului au avut o comportare foarte bună. Primii doi au început perioada competițională din acest an complet scoși din formă. Ceilalți, și în special Deleanu, au avut o comportare bună numai în primele etape după care și-au pierdut forma sportivă. In schimb jucători (ex. Dumitriu), care nu erau în formă în timpul turneului și ca atare au fost mai puțin întrebuințați, au avut o comportare mai bună în campionat.

Problema trebuie să rețină atenția deoarece :

— nu e recomandabil să se renunțe la o perioadă de odihnă activă între două sezoane competiționale.

— turneele de iarnă începute după satisfacerea obligatorie a sarcinilor perioadei de tranziție trebuie să aibă caracter pregătitor.

— prelungindu-se forțat forma jucătorilor pentru obținerea de rezultate în timpul perioadei de tranziție se ajunge la ieșirea lor din formă în sezonul competițional intern și internațional următor.

Alte fapte de observație duc și ele la concluzia influenței negative asupra rezultatelor din campionat în cazul activității competiționale în timpul de tranziție. Dinamo Pitești a avut în acest retur, după serioasa solicitare din perioada de tranziție, o comportare mult sub nivelul primei părți a campionatului (în clasamentul primelor șapte etape ale returului se găsește pe locul 11 pierzînd șapte locuri față de sfîrșitul turului). Nici cealaltă echipă cu program oficial în perioada de tranziție (Farul Constanța) nu mai joacă la valoarea din tur.

Exemple asemănătoare se găsesc și în anii precedenți. Spațiul nu ne permite să insistăm asupra lor. Amintim numai pe cel al lui Dinamo București care în 1965 a cîștigat campionatul reușind ca prin mari eforturi să depășească în cele din urmă pe Rapid și a întreprins în perioada de tranziție un turneu în R.F.G. unde a obținut rezultate bune. In turul campionatului următor echipa campioană a avut însă o comportare foarte slabă, situîndu-se multă vreme printre ultimele clasate.

Materialul faptic prezentat mai sus duce la concluzia generală că în condițiile specifice fotbalului din actuala etapă de dezvoltare, suprimarea perioadei de tranziție și înlocuirea ei prin program competițional au influență nefavorabilă asupra formei sportive în sezonul următor și asupra creșterii valorii jucătorilor de la an la an.

Credem că transformarea perioadei de tranziție într-o perioadă pregătitoare a perioadei pregătitoare propriu-zisă, creează condiții mai bune pentru efectuarea unui program complex în perioada pregătitoare și pentru obținerea unui nivel înalt și constant al formei sportive în perioada competițională, cele două premise ale progresului continuu al fotbalului nostru și afirmării lui pe plan internațional.

Nr. crt.	Numele jucătorilor	I 26.2.	II 12.3.	III 15.3.	IV 26.3.	V 2.4.	VI 9.4.	VII 16.4.	Media
1	Constantinescu	6	9	6	rezervă	6	9	7	7,17
2	Lupescu	7	7	8	7	7	9	7	7,43
3	Sătmăreanu	9	7	7	6	7	7	8	7,00
4	Deleanu	9	8	6	7	5	7	9	7,29
5	Dumitru Nic.	6	7	8	6	accidentat		7	6,80
6	Florea	7	6	7	8	7	7	9	7,29
7	Năftănăilă	6	8	9	10	9	8	7	8,14
8	Libardi	7	5	6	6	8	7	8	6,71
9	Dragomir	7	7	6	8	8	6	8	7,14
10	Năsturescu	7	7	8	6	6	6	7	6,71
11	Dumitriu II	6	8	9	9	7	7	8	7,71
12	Frățilă	7	5	5	7	7	7	6	6,29
13	Surdan	6	7	7	7	7	9	8	7,29
14	Moldoveanu	5	7	5	6	rezervă	5	7	5,50
15	Győrfi	6	accidentat		8	8	8	7	7,40
16	Ionescu	7	accidentat				8	7	7,33
17	Niculescu	rezervă							—
18	Boc	—	—	—	—	—	—		—
	Media lotului	6,62	7,00	6,93	7,14	7,07	7,33	8,00	7,14
	„ jucăt. club	6,74	6,46	6,69	6,90	6,85	7,09	7,14	6,84

O selecționată națională trebuie să fie o ECHIPĂ

Părerea lui VICENTE FEOLA

In rîndurile care urmează, reproduse din lucrarea „PROGRESUL IN FOTBAL", cunoscutul antrenor brazilian Vicente Feola, azi în Chile, tratează o problemă deosebit de interesantă privind pregătirea echipelor reprezentative. Subiectul ales de Feola a fost și este deosebit de actual în special în America de Sud, unde în echipele naționale există încă tendința spre un joc individual, unde noțiunea despre alcătuirea unei ECHIPE în adevăratul sens al cuvîntului este încă destul de străină. Vicente Feola, care a fost timp de aproape 18 ani în colectivul de conducere al pregătirii „naționalei" Braziliei (de două ori campioană mondială), vorbește despre experiența sa.

„Spre deosebire de un antrenor al unei formații de club, ca antrenor al reprezentativei de fotbal a Braziliei, am avut întotdeauna două „atu"-uri hotărîtoare. In primul rînd am avut la dispoziție mai mult timp pentru formarea și pregătirea lotului. Avînd timp la dispoziție ai posibilitatea să studiezi pe îndelete stilul de joc al adversarilor, calitățile și defectele lor. Desigur, aceste studii nu sînt posibile unui antrenor de club, pentru că el este preocupat de meciurile de campionat, cînd timpul este extrem de scurt între un meci și altul. Practic, îi este imposibil să aprofundeze calitățile și defectele viitorilor adversari. Iată de ce consider că pregătirea echipei naționale pentru un campionat mondial, care se desfășoară din 4 în 4 ani, este o treabă mai ușoară, decît aceea de a forma o echipă de club cu un prestigiu intern și internațional.

Inainte ca antrenorul să se decidă asupra unei tactici, el trebuie să-și cunoască foarte bine jucătorii. Numai după ce în prealabil s-a convins de calitățile și deficiențele lor, antrenorul va **stabili un joc de bază**, care poate suferi modificări în funcție de adversarul întîlnit.

JUCĂTORUL BRAZILIAN...

...se deosebește mult de fotbaliștii din alte țări. La noi, în Brazilia, antrenorul trebuie să se ocupe îndeaproape de fiecare jucător, să-i cunoască temperamentul, să-l trateze în funcție de caracterul și educația sa. Dacă antrenorul brazilian nu ține cont de aceste particularități, munca sa este de la început sortită eșecului. El va avea, să zicem, jucători excelenți, dar nu va avea o ECHIPĂ.

Există, desigur, în Brazilia ca și în alte țări, jucători talentați, receptivi la toate îndrumările date, în timp ce alții — cei mai mulți dintre ei — joacă după instinct, sau „după capul lor". Pentru un ziarist sportiv, desigur, este greu să deosebească aceste tipuri de jucători, mai cu seamă cînd și unii și alții sînt talentați. Uneori spectatorii sînt indignați de faptul că din echipă lipsește cutare sau cutare jucător, fapt care creea zâ un curent de opinie împotriva antrenorului, un climat poate nesănătos în rîndul jucătorilor.

Singur antrenorul este acela în măsură să cunoască adevăratul motiv al neintroducerii jucătorului X sau Y și tot el este în măsură să decidă. Să presupunem că într-un meci un jucător marchează două goluri și la jocul următor, antrenorul nu-l mai introduce în formație. De ce ? — se întreabă opinia publică. Pentru că, probabil, jucătorul în cauză — deși este sănătos — nu corespunde intereselor tactice prescrise de antrenor.

EXTREMELE LA MIJLOCUL TERENULUI

In orientarea noastră tactică, în momentul cînd adversarul este în atac, extrema dreaptă se retrage la mijlocul terenului și marchează pe mijlocașul celeilalte formații. Prin urmare, cred că tactica noastră poate fi numită mai degrabă 4—2½—3½ decît 4—2—4. Desigur, de multe ori, extrema nu este capabilă să marcheze adversarul și aceasta poate fi fatal pentru echipă. Omul din tribună vede că extrema a driblat cîțiva adversari și a marcat un gol spectaculos. Ce face antrenorul ? Consecvent principiului că în sistemul nostru jucătorii trebuie să fie universali, el va renunța la un om care nu știe să se acomodeze planurilor tactice, misiunii pe care i-o prescrie antrenorul. Este clar că o înaintare formată din 5 tehnicieni nu va înscrie multe goluri, dar nici invers, un atac din 5 excelenți trăgători nu este o soluție fericită, pentru că aceștia, la rîndul lor, nu vor ști să-și creeze ocazii. **Un echilibru valoric între tipurile descrise mai sus constituie una din cele mai importante probleme în fotbalul modern.**

Dacă ai jucători talentați ca Garrincha, Didi, Pele și Vava poți renunța cu ușurință la al 5-lea talent. In echipa Braziliei, evintetul a fost completat cu Zagalo — tipul jucătorului muncitor care secundează „starurile". Ba, mai mult, uneori, am considerat utilă și scoaterea lui Garrincha din linia de atac pentru simplul motiv că și trei „stele" sînt suficiente.

PELE ȘI GARRINCHA

...sînt doi jucători care colaborează impecabil. Curios, niciînd la antrenament ei nu exersează în cuplu scheme tactice. Explicația o dau chiar ei : dacă pentru unii jucători exersarea temelor la antrenament ajută, pentru noi acestea ar deveni plictisitoare, banale.

Eu n-am insistat niciodată asupra exersării unor variante tactice la antrenament de către Pele și Garrincha. Cred că ar fi fost o greșeală dacă procedam altfel. Exemplul de mai sus se poate generaliza, și el constituie un punct important în „arsenalul diplomatic" al antrenorului. **Munca antrenorului nu va da niciînd roade dacă el nu se va convinge de particularitățile jucătorilor săi, de capriciile și de temperamentul lor.** Abia după ce aceste particularități sînt cunoscute se poate începe munca. Stilul și tactica de joc ale unei echipe nu trebuie impuse, ci trebuie alese IN FUNCȚIE DE CALITĂȚILE JUCĂTORILOR. **Numai urmînd un astfel de principiu se va alcătui o echipă națională de valoare mondială.**

TOTUL ÎN JURUL BALONULUI

Din primele momente ale unui meci îți poți da seama de calitățile tehnice ale adversarului și în funcție de ele trebuie să alegi tactica de joc. Cu alte cuvinte : stăpînirea balonului este lucrul cel mai important. **Cine este în posesia mingii, dirijează jocul. Deci : MENȚINEREA BALONULUI ESTE BAZA FIECAREI TACTICI.**

Echipa Braziliei nu a aplicat sistemul 4—2—4 cu atîta strictețe, cum afirmă unii specialiști. La C.M. din 1958 ne-am temut că adversarii noștri se vor apăra supranumeric și ca atare, jocul îngrămădit în terenul advers nu ne va permite desfășurarea acțiunilor. De aceea, am luat cîteva măsuri de precauție, sau mai bine zis, ne-am abătut de la formula clasică a sistemului. Extrema stîngă Zagalo a primit sarcina să controleze mijlocul terenului și numai la inițierea unui contraatac să-și reia locul pe extremă. Pe de altă parte, fundașii Nilton Santos și De Sordi (mai tîrziu Djalma Santos) au fost însărcinați să vină înainte, să acopere mijlocul terenului, să susțină atacul în momentul dezlănțuirii unui contraatac. Prin urmare, sistemul nostru 4—2—4 s-a transformat în 4—3—3 sau în 2—4—4, în funcție de necesitățile de pe teren. Bineînțeles, au fost situații cînd ne-am apărat cu 8 jucători sau am atacat cu tot atîția.

In general, un antrenor priceput poate „șlefui" sau corecta jucătorii care n-au împlinit încă vîrsta de 20 de ani. După această vîrstă, munca devine mai dificilă. Firește, există și excepții. Mulți jucători ajung la o maturitate fotbalistică la 25, 26 de ani sau chiar mai tîrziu.

O COMPARAȚIE CU JUCĂTORII EUROPENI

Dacă se face o comparație între jucătorii europeni și cei din America de Sud eu aș spune următoarele : ÎN TIMP CE EUROPENII SÎNT MAI RAȚIONALI ÎN JOC, MAI ORDONAȚI, MAI PRUDENȚI — SUD-AMERICANII SÎNT MAI RAPIZI, AU MAI MULTE CALITĂȚI NATURALE, MAI MULTĂ FANTEZIE, GĂSIND SOLUȚII ADMIRABILE DE JOC, CEEA CE DENOTĂ CĂ SÎNT ÎNZESTRAȚI CU O MARE INTELIGENȚĂ ȘI VITEZĂ DE REACȚIE ÎN JOC. In timp ce în Europa anumite jonglerii se învață, la noi jucătorii le fac numai dacă se nasc cu această predilecție. In nici un caz „exhibițiile" nu se învață. Este și păcat să-ți pierzi vremea cu ele dacă nu te naști cu aceste calități.

După părerea mea, jocul trebuie să fie pe cît posibil, simplu, fără floricele, fără jonglerii sau chiar driblinguri inutile. DACĂ AI JONGLERI ÎN FORMAȚIE NU ÎNSEAMNĂ CĂ AI ȘI O ECHIPĂ. O asemenea formație are doar 30 la sută din șanse să învingă o echipă alcătuită din individualități modeste. Pentru a nu cădea în greșeala — pe care unele echipe sud-americane o au încă — mă refer la jocul individual, noi am făcut o regulă la antrenament: nici un jucător nu poate juca de două ori balonul într-o acțiune — să zicem de cuplu — sau să țină mai mult de 5 secunde balonul.

Sînt momente în timpul jocului cînd un cuplu parcurge o mare parte din teren. De aceea, la unele antrenamente trebuie exersat acest procedeu, mai întîi mai ușor, apoi treptat cu îngreuierea exercițiului. Cuplului îi este opus un fundaș, apoi, doi sau chiar trei.

In concluzie, nici un antrenament nu trebuie făcut fără minge. Deviza în fotbalul modern trebuie să fie TOTUL ÎN JURUL BALONULUI.

După „SPORT" — ZÜRICH

SPECIALIȘTII AU CUVÎNTUL